

Sote-toimijan muistilista lapsen ja perheen palveluissa

Alle 6-vuotiaiden lasten ja perheiden parissa työskenteleville ammattilaisille

Muistilistaa voi hyödyntää kaikki sote- toimijat, jotka kohtaavat perheitä omassa työssään. Muistilistalle on nostettu yleisimpiä asioita, jotka voivat tulla keskusteluissa esiin ja niihin ammattilaiselle mahdolliset ohjeet, miten kannattaa toimia tai mihin ohjata perhettä.

Muistilista voi olla myös neuvolan/ perheneuvolan työntekijän muistilistana taustalla, mistä voi tarkistaa tarvittaessa, miten jossain tietyssä asiassa voisi perheen kohdalla toimia.

Työskentelyssä lasten ja perheiden kanssa on muistettava huomioida myös lapsen ja perheen kieli- ja kulttuuritausta.

Muistilistan toimintaperiaate lähtee tästä:

1. Hyödynnä perhettä kohdatessasi ja heitä arjessa ohjaten Toimivan arjen muistilistaa keskustelun tukena. Muistilistan voi antaa myös perheelle itselleen kotiin viemiseksi.
2. Jos keskusteluissa nousee esiin jotain, mitä olisi hyvä tarkastella ja keskustella perheen kanssa vielä tarkemmin, ota mukaan kyselylomakkeen tarpeen- ja tilanteenmukaisia kysymyksiä sekä tarvittaessa laita varhaiskasvatuksen kysymykset varhaiskasvatuksen opettajan täytettäväksi. (Lomakkeiden täytön voi ohjeistaa ja prosessin käynnistää kuka tahansa sote-ammattilainen.) Tee keskusteluista ja sovituista asioista tarvittavat kirjaukset.
3. Pyydä perhettä mukaan ohjatun omahoidon prosessiin (tärkeää, että perhe motivoituu ja sitoutuu tekemään harjoitteita kotiarjessaan)
4. Käytä tarpeen vaatiessa kyselyn yhteenveto perheen luvalla monialaisen tiimin keskusteluissa (tämä vaihtelee alueittain/ paikkakunnittain)
 - Jos lomakkeissa tulee esille tuen tarve varhaiskasvatuksessa, järjestetään tuki ensisijaisesti myös sen toimintaan.
 - Arvioidaan ja ohjaututaan tarvittaessa muihin sote-palveluihin.

Jos tulee vaikutelma, että kyseessä keskittymisen ja tarkkaavuuden pitkäkestoisia, merkittäviä pulmia, jotka jatkuvat tukitoimista huolimatta haittaavina, tai nousee epäily muusta neuropsykiatrisesta haasteesta kuin adhd:

- » jos olet muu, kuin terveydenhoitaja, ota työskentelyyn viimeistään tässä mukaan (neuvolan) terveydenhoitaja.
- alle 6 v keskittymisen ja tarkkaavuuden haasteita selvittää
» Neuvolan kautta läheteellä lastenneurologialle/ lastenpsykiatrialle tarkempiin arviointeihin
» Perheneuvolassa voidaan tehdä selvittelyt, jos käytettävissä lastenpsykiatrin palvelut. Tarvittaessa erikoissairaanhoidon konsultaatio tai lähete
- Epäily muusta neuropsykiatrisesta haasteesta kuin adhd
» ohjaus erikoissairaanhoidon lastenneurologialle/ lastenpsykiatrialle
- Jos vanhempi itse tuottaa keskittymisen- ja tarkkaavuuden haastetta itsellään
» ohjaus hoidontarpeen arvioon yleislääkärille, työterveyslääkärille tai matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin. Terapianavigaattori ensisijaisennyksenä perusterveydenhuollossa

Miten voit ohjeistaa perhettä ja mihin voit tarvittaessa heitä ohjata:

- Jos arkirytmisi on rikkonainen ja arkirutiineissa on puutteita
 - » ohjaa arjen toiminnoissa, luo 1–2 tavoitetta esim. ruutuaika, uni, ruokailujen tms. muutokseen
 - » tarvittaessa ohjaa neuvolan terveydenhoitajalle
- Haasteita ruoka- tai uniasioissa
 - » ohjaa neuvolan terveydenhoitajalle, joka arvioi tarpeen ravitsemusterapeutin tai puheterapeutin arvion
- Jos perheen arjessa on tuen tarvetta, vanhemmuudessa haasteita tai jaksamattomuutta tarjota lapselle tukea, tai jos haasteita on lähinnä kotiarjessa
 - » ohjaa lapsiperheiden sosiaalipalveluihin (kasvatus ja perheneuvonta, lapsiperheiden sosiaalityö ja ohjaus, perheiden kotipalvelu, perhetyö, ym.)
 - » voitte tehdä yhdessä vanhemman kanssa yhteydenoton sosiaalihuollon tuen tarpeen arvioimiseksi, huomioi myös velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus tarvittaessa:
[Perheiden ja työikäisten palvelujen lomakkeet](#)
- Vanhempi tarvitsee neuvoja vanhemmuuteen tai perheen sisäisissä suhteissa on ristiriitoja
 - » ohjaa kasvatus- ja perheneuvontaan
- Jos lapsella on haasteita kaverisuhteissa
 - » ota yhteyttä varhaiskasvatukseen
 - » ohjaa kasvatus- ja perheneuvontaan tai lapsiperheiden sosiaalipalveluihin /perhetyöhön, jotta perhe saa tukea kaveritaitojen opetteluun
- Jos lapsella on mielialaan liittyviä haasteita
 - » ohjaa vanhemmat vanhemmuutta tukeviin palveluihin tilannearvion perusteella, jotta heillä on riittävä osaaminen tukea lasta (neuvolan terveydenhoitaja, kasvatus- ja perheneuvonta)
- Jos lapsella on hahmottamisen vaikeutta tai aistipulmia
 - » ohjaa neuvolan terveydenhoitajalle, joka arvioi tarpeen toimintaterapeutin arviolle
- Jos lapsella on puheen ymmärtämisen tai tuoton vaikeus
 - » ohjaa neuvolan terveydenhoitajalle, joka arvioi tarpeen puheterapeutin arviolle
- Jos perhe on valmis aktiiviseen, omatoimiseen työskentelyyn, muista Mielenterveystalon omahoito-ohjelmat itsenäisesti tai vanhempien kanssa ohjatusti tehden (lasten ohjattu omahoito LOOH).
 - » [Nepsypiirteisten lasten omahoito-ohjelma](#)
 - » [Lasten haastavan käytöksen omahoito-ohjelma](#)
 - » [Lapsen ja vanhemman vuorovaikutuksen omahoito-ohjelma](#)
 - » [Lasten univaikeuksien omahoito-ohjelma](#)
 - » [Parisuhteen omahoito-ohjelma](#)
 - » [Väestöliiton maksuttomat palvelut pareille](#)
- Muista ohjata perhettä matalan kynnyksen toimintaan (osa löytyy myös Toimivan arjen tueksi -muistilistalta kääntöpuolelta QR-koodeina):
 - » Perhekeskustoiminnassa lähtökohtana vanhemmuuden tuki
 - » [Tarina auttaminen](#), [Apua huoliin](#)- ja [Nepsy-chatit](#)
 - » Laphan hytetu- sivusto [Hyvinvointia arkeesi - Lapin hyvinvointialue](#)
 - » Vertaistuki, järjestöt mm. [Toivo- sovellus](#), [www.lähellä.fi](#) (mm. paikalliset järjestöt ja yhdistykset) sekä [www.suomi.fi](#) (valtakunnalliset järjestöt)
 - » [Pyydä apua- nappi](#) (myös saameksi)
 - » Vanhemmille toimintakyvyn tukea: Arkeen voimaa- ryhmä, Aikuisten Vire- etäryhmävalmennus
- Muista, että voit aina konsultoida ja pyytää tukea omaan työhösi:
 - » Ammatilainen voi konsultoida lasten- ja nuorisopsykiatrian konsultaatio- ja arviointitiimiä LaNKA- tiimiä.
 - » Saamenkielisen asiakkaan kohdalla voi konsultoida Laphan saamenkielisten ja kulttuurinmukaisten palvelujen ammattilaisia (mm. Saamenkielinen perheohjaaja ja terveydenhoitajat). Saamenkielisten palvelujen järjestämisestä vastaa saamenkielisten palveluiden palvelupäällikkö.

